

Komunitní psychiatrie v praxi
„MATRA III- projekt na podporu vzdělávání“

„MATRA III- projekt na podporu vzdělávání“ (publikován pod názvem Komunitní psychiatrie v praxi) je projektem, který vznikl v rámci česko- holandské spolupráce. Za českou stranu byla práce koordinována Centrem pro rozvoj péče o duševní zdraví, Praha (CRPDZ), za Holandsko to byly Rino Institut, GGZ Netherland a Netherlands School of Public and Occupational Health (NSPOH).

Cíle projektu jsou poměrně široké: od vytváření výukových materiálů po jejich implementaci, ovlivnění vzdělávání (jak pregraduálního, tak postgraduálního) profesionálů v oblasti péče o duševní zdraví. Dlouhodobým cílem je změna situace a praxe v péči o duševně nemocné, přechod od centralizované nemocniční péče k péči komunitní.

Projekt vznikl na základě zkušeností a potřeb ve vzdělávání pracovníků, pracujících v oblasti péče o duševní zdraví. V první fázi projektu jsme se v rámci **přípravného šetření** ptali **30 profesionálů, představitelů dobré praxe**, jaká je jejich definice dobré komunitní péče, co potřebují umět pro to, aby tuto péči mohli poskytovat, a co z toho se naučili ve školách. Na základě tohoto šetření jsme sestavili 8 okruhů, které se ukázaly jako nejvíce potřebné a zároveň téměř či úplně chyběly v dosavadním systému zejména pregraduálního vzdělávání. Oslovili jsme 45 odborníků, zástupců jednotlivých profesí z celé ČR (psychiatři 11, psychologové 6, sociální pracovníci 10, zdravotní sestry 5, rehabilitační sestra 1, sociologové 5, ergoterapeuti 3, ostatní 3), kteří zpracovali těchto 8 okruhů do modulové výuky.

Výukové materiály - moduly – obsahují tato témata:

- komunitní péče o duševně nemocné
- krizová intervence
- komunitní psychiatrie
- psychiatrická rehabilitace
- case management
- vztahy a komunikace s klientem
- práce s rodinou
- management péče a personalistika (zaměřeno na neziskové organizace).

Na celé práci byl velmi cenný proces vytváření a testování výukových modulů, diskuse, týmová práce zástupců jednotlivých profesí, které byly v každém skupině zastoupeny (tento proces odrážel i jeden z principů komunitní péče: týmovou spolupráci).

Cílovou skupinou klientů se stali především dlouhodobě duševně nemocní, kteří mají nejvíce zdravotně-sociálních potřeb a pro něž je komunitní péče nezbytným předpokladem na cestě k úzdavě (úzdavou rozumíme "readaptaci": přijetí sebe, významu a smyslu života, který přesahuje limity dané onemocněním, zvládnání (coping) a adaptaci sebe sama na onemocnění, Hatfield, Lefley, 1993).

Principy, na kterých je postavena komunitní péče, by měly být i principy vzdělávání profesionálů. Proces vzdělávání by měl být procesem dialogu mezi vzdělávajícím a vzdělávaným. Mělo by se jednat o cestu společného objevování, podpory profesního i osobního růstu. Vzdělávající by měl být asistentem, podporujícím průvodcem vzdělávaného.

Uspořádáním výukových modelů chceme k uvedení těchto principů do praxe výuky napomáhat.

Moduly dodržují jednotnou osnovu:

- MATRA III, autoři
- „teoretický základ“ (na základě aktuálních znalostí v dané oblasti)
- cíle: co by měli studenti znát o tématu (např. psychiatrická rehabilitace)
- podrobnější cíle pro danou profesi
- výukové cíle
- testování získaných dovedností
- program, časový rozvrh jako příklad
- přehled metod
- přehled literatury, literatura

Moduly byly testovány v rámci pregraduální a postgraduální výuky, kdy proběhlo další jejich zpracování, upřesnění a rozšíření. Do fáze testování se zapojili i **uživatelé, zapojení do aktivit občanského sdružení VIDA, kteří připravili přednášky** k jednotlivým modulům o své zkušenosti s onemocněním a se systémem péče. V rámci skupiny „**Dobrá praxe**“ vznikl materiál pro komunitní organizace poskytující krátkodobé a dlouhodobé stáže. Testování proběhlo na **6 vyšších odborných školách, 8 vysokých školách a 2 institutech postgraduální výuky.**

Podle modulů se vyučuje, byly zařazeny do pregraduální i postgraduální výuky, vznikl autorský program na podporu rozvoje výuky, chystáme další seminář o výuce. Moduly jsou v elektronické podobě (podrobný popis projektu lze nalézt na webových stránkách CRPDZ: www.cmhcd.cz) a lze je objednat na adrese: Centrum pro rozvoj péče o duševní zdraví, Na Manínách 38, Praha 7, 170 00, cmhcd@cmhcd.cz

PhDr. Václava Probstová, CSc.

Předneseno Ing. Petrou Kačírkovou na Národní konferenci k otázkám podpory duševního zdraví, Praha, 22.11.2005

Citovaná literatura: Hatfield, A.B., Lefley, H.P. (1993): Surviving Mental Illness. Stress, Coping and Adaptation. The Guilford Press, New York, London (knihovna CPRDZ)

Na testování a dopracování modulů se podíleli:

Sylva Bartlová, Alexandra Beránková, Bohumila Baštecká, Markéta Dubnová, Marek Fiala, Alena Fialová, Zuzana Foitová, Jana Chlumecká, Petra Janíková, Eva Marková, Alena Matoušková, Václav Matuška, Alena Melanová, Jan Mužík, Gabriela Nováková, Miroslava Kyasová, Jan Lorenc, Jan Paleček, Ondřej Pěč, Alena Pilousová, Jana Podhajská, Eva Poláchová, Jana Pomajzlová, Gabriela Pražáková, Václava Probstová, Jarmila Rollová, Ivan Růžička, Pavel Říčan, Veronika Stříbrná, Jan Stuchlík, Vladimír Šik, Karel Šilhán, Václav Šnorek, Martina Venglářová, Marcela Vodičková, Jana Vytisková, Daniela Wogurková, Markéta Zimová, Štěpán Žáček